

**O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI
MAKTABGACHA VA MAKTAB
TA’LIMI VAZIRLIGI**

100011, Toshkent, Navoiy ko‘chasi, 2a-uy
Tel.: (+998) 71 241-01-86; (+998) 55 503-74-00
web-site: www.uzedu.uz, e-mail: uzedu@exat.uz

**MINISTRY OF PRESCHOOL AND
SCHOOL EDUCATION OF THE
REPUBLIC OF UZBEKISTAN**

2a, Navoiy Street, Tashkent, 100011
Tel.: (+998) 71 241-01-86; (+998) 55 503-74-00
web-site: www.uzedu.uz, e-mail: uzedu@exat.uz

«15» - dekabr 2023-y.

02-02/5-2063 - son

«___» _____ 2023 y.

**Qoraqalpog‘iston Respublikasi
Maktabgacha va maktab ta’limi
vazirligi, Toshkent shahar va
viloyatlar maktabgacha va
maktab ta’limi boshqarmalariga**

O‘zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining “Iqtidorli o‘quvchilar o‘rtasida fan olimpiadalarini o‘tkazish tizimini takomillashtirish hamda xorijiy tillarni o‘qitish bo‘yicha eng yaxshi maktabni aniqlash tizimini joriy etish to‘g‘risida” 2021-yil 9-sentabrdagi 562-son qarorida umumiy o‘rta ta’lim maktablari o‘quvchilari o‘rtasida mahalliy va xalqaro fan olimpiadalarini tashkil etish, o‘quvchilarning xalqaro olimpiadalardagi ishtirokini ta’minlash vazifasi belgilangan.

Yuqoridagi qarorda keltirilgan topshiriqlar ijrosini ta’minlash va o‘quvchilarni quyi sinflardan boshlab fan olimpiadalariga tayyorgarlik ko‘rish amaliyotini kuchaytirish maqsadida, umumiy o‘rta ta’lim maktablari hamda nodavlat ta’lim muassasalarining 7-8-sinf o‘quvchilari o‘rtasida Al-Xorazmiy nomidagi aniq va tabiiy fanlar (Science) olimpiadasining tuman bosqichini 2024-yilning 1-fevral kuniga qadar o‘rnatilgan tartib asosida o‘tkazilishini ta’minlashingiz so‘raladi.

Al-Xorazmiy nomidagi aniq va tabiiy fanlar (Science) olimpiadasining tuman bosqichini o‘tkazish tartibi, baholash mezonlari ilovaga muvofiq yuborilmoqda.

Ilova: 5 varaqda.

**Vazirning
birinchi o‘rinbosari**

U.Sharifxodjayev

Ijrochi: D. Tuxtayev
tel.: 55 503-74-00 (6090)

 info@xtv.uz

 O'zbekiston Respublikasi
Maktabgacha va maktab
ta'limi vazirligi

 www.uzedu.uz

 t.me/uzedu

 facebook.com/uzedu

 instagram.com/uzedu.uz

O‘zbekiston Respublikasi
Maktabgacha va maktab
vazirligining
2023-yil “15” - dekabrda
02-02/5-2063 - sonli xatiga
ILOVA

**Umumiy o‘rta ta’lim tashkilotlari o‘quvchilari o‘rtasida
Al-Xorazmiy nomidagi aniq va tabiiy fanlar (Science) olimpiadasini
tashkil etish va uni o‘tkazish tartibi to‘g‘risida
NIZOM**

I bob. UMUMIY QOIDALAR

1. Mazkur Nizom umumiy o‘rta ta’lim maktablarining 7-8-sinf o‘quvchilari o‘rtasida 2023-2024-o‘quv yilida o‘tkaziladigan Al-Xorazmiy nomidagi aniq va tabiiy fanlar (science) olimpiadasini (keyingi o‘rinlarda - olimpiada) tashkil etish va o‘tkazish jarayonida qo‘llaniladi.

2. Olimpiadada 7-sinf va 8-sinf o‘quvchilari uchun nazorat materiallari alohida taqdim qilinadi hamda g‘oliblar sinflar kesimida alohida aniqlanadi.

3. Al-Xorazmiy nomidagi aniq fanlar olimpiadasida – matematika fanidan, tabiiy fanlar (science) olimpiadasida – kimyo, biologiya, fizika fanlaridan kompleks tarzda topshiriqlar taqdim qilinadi.

4. Ixtisoslashtirilgan ta’lim muassasalari agentligi tasarrufidagi umumiy o‘rta ta’lim maktablarining o‘quvchilari olimpiadaning viloyat bosqichida qatnashishlari mumkin.

II bob. OLIMPIDANING MAQSAD VA VAZIFALARI

5. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining “Iqtidorli yoshlarni aniqlash va yuqori malakali kadrlar tayyorlashning uzluksiz tizimini tashkil etish chora-tadbirlari to‘g‘risida” 2019-yil 3-maydagi PQ-4306-son hamda Vazirlar Mahkamasining “Iqtidorli o‘quvchilar o‘rtasida fan olimpiadalarini o‘tkazish tizimini takomillashtirish hamda xorijiy tillarni o‘qitish bo‘yicha eng yaxshi maktabni aniqlash tizimini joriy etish to‘g‘risida” 2021-yil 9-sentabrdagi 562-son qarorlarida belgilangan vazifalar ijrosini ta’minlash, shuningdek, kichik yoshli iqtidorli yoshlarni qo‘llab-quvvatlash, ularning intellektual salohiyatini namoyon etishiga ko‘maklashish, o‘quvchilarni nufuzli xalqaro fan olimpiadalariga puxta tayyorgarlik ko‘rishlariga shart-sharoitlar yaratish;

ta’lim muassasalari o‘quvchilari orasidan matematika, fizika, kimyo va biologiya fanlari bo‘yicha bilimli, ushbu fanga qiziquvchi, intiluvchan va ijodkor yoshlarni aniqlash hamda ulardagi ijodiy qobiliyatlarni ro‘yobga chiqarishga ko‘maklashish, qo‘llab-quvvatlash va rag‘batlantirish;

mazkur olimpiadaning Respublika bosqichida muvaffaqiyatli ishtirok etgan

o'quvchilarni kelgusida xalqaro miqyosida tashkil qilinadigan matematika, fizika, kimyo va biologiya fanlaridan turli musobaqa va olimpiadalarda ishtirok etuvchi respublika terma jamoasiga nomzod sifatida kiritish, shuningdek, nufuzli xalqaro olimpiadalarda O'zbekiston jamoasining natijadorligini oshirish maqsadida yosh iqtidorlarni zahirada tayyorlab borish.

III bob. OLIMPIADANING TUMAN BOSQICHINI TASHKIL ETISH VA O'TKAZISH

6. Respublikamizning barcha tuman va shaharlaridagi Maktabgacha va maktab ta'limi bo'limlarida olimpiadani tashkil etish bo'yicha tashkiliy qo'mita tuziladi.

7. Tashkiliy qo'mita:

olimpiada o'tkaziladigan joyni belgilaydi va tasdiqlaydi;

olimpiada o'tkaziladigan joy va vaqti bo'yicha olimpiadaning tuman/shahardagi barcha umumiy o'rta ta'lim muassasalari va nodavlat ta'lim tashkilotlarini xabardor qilinishini ta'minlaydi;

hakamlar hay'ati tarkibi, auditoriya rahbarlari ro'yxatini shakllantiradi;

o'z hududi uchun olimpiada nazorat materiallarini tayyorlaydi hamda maxfiyligini saqlagan holda olimpiada jarayonida foydalanadi;

olimpiada jarayonlarini belgilangan talablar asosida o'tkazilishini ta'minlaydi;

o'quvchilar topshiriqlarni yakunlaganidan so'ng, savollar kitobchasi ishtirokchilarning o'zida qoldirilishini hamda barcha ishtirokchilarning testga yozgan javoblar varag'ini rasmga olib maxsus **Telegram guruhiga joylashtirilishini** nazorat qiladi;

olimpiada natijalari va hakamlar hay'ati qarori asosida g'oliblarni keyingi bosqichda ishtirok etishi bo'yicha tavsiyani Maktabgacha va maktab ta'limi hududiy boshqarmalariga taqdim etadi;

ishtirokchilarning olimpiadalar bo'lib o'tadigan manzilga xavfsiz kelib-ketishlarini ta'minlashga ta'lim muassasalari rahbarlari shaxsan mas'ul hisoblanadi.

8. Olimpiadaning tuman bosqichi 7– 8-sinf o'quvchilari o'rtasida har bir tuman va shaharlarda **2024-yil 1-fevral** kuniga qadar o'tkaziladi.

9. Mazkur bosqichda har bir tuman va shaharlardagi umumiy o'rta ta'lim muassasalari va nodavlat ta'lim tashkilotlari tomonidan tavsiya qilingan har bir yo'nalish va har bir sinf bo'yicha 3 nafargacha o'quvchilar ishtirok etadi.

10. Olimpiadaning tuman bosqichi aniq va tabiiy fanlar (science) yo'nalishi **bitta turda** tashkil qilinadi. Bunda:

aniq fanlar yo'nalishida ishtirokchilarga matematika fanidan turli qiyinlik darajasidagi **36 ta test savollari** taqdim qilinib, ularni bajarish uchun **120 daqiqa** vaqt beriladi. Test topshiriqlarining dastlabki **12 tasi sodda darajadagi yopiq test** (A, B, C, D javob variantlaridan tanlanadi) bo'lib, har bir to'g'ri javob **0,9 ball** bilan baholanadi;

keyingi **12 tasi o'rta qiyinlik darajadagi yopiq test** (A, B, C, D javob variantlaridan tanlanadi) bo'lib, har bir to'g'ri javob **1,5 ball** bilan baholanadi;

qolgan **12 tasi qiyin darajadagi yopiq test** (A, B, C, D javob variantlaridan tanlanadi) bo'lib, har bir to'g'ri javob **2,6 ball** bilan baholanadi, **jami 60 ball** ($12 \cdot 0,9 + 12 \cdot 1,5 + 12 \cdot 2,6 = 60$).

tabiiy fanlar (science) yo'nalishida ishtirokchilarga kompleks tarzda kimyo, biologiya, fizika fanlarining har biridan turli qiyinlik darajasidagi **12 tadan, jami 36 ta test savollari** taqdim qilinib, ularni bajarish uchun **120 daqiqa** vaqt beriladi. Har bir fandagi test topshiriqlarining dastlabki **4 tasi (jami 12 ta) sodda darajadagi yopiq test** (A, B, C, D javob variantlaridan tanlanadi) bo'lib, har bir to'g'ri javob **0,9 ball** bilan baholanadi;

keyingi **4 tasi (jami 12 ta) o'rta qiyinlik darajadagi yopiq test** (A, B, C, D javob variantlaridan tanlanadi) bo'lib, har bir to'g'ri javob **1,5 ball** bilan baholanadi;

qolgan **4 tasi (jami 12 ta) qiyin darajadagi yopiq test** (A, B, C, D javob variantlaridan tanlanadi) bo'lib, har bir to'g'ri javob **2,6 ball** bilan baholanadi, **jami 60 ball** ($12 \cdot 0,9 + 12 \cdot 1,5 + 12 \cdot 2,6 = 60$).

11. Umumiy natijalarga ko'ra, har bir sinf va yo'nalish (aniq va tabiiy fanlar) kesimida ishtirokchilar orasidan ballar ketma-ketligida 3 nafar g'olib (1-, 2-, 3-o'rinlar) aniqlanadi va hakamlar hay'ati qarori asosida tashkiliy qo'mita tomonidan keyingi bosqichda ishtirok etish uchun tavsiya etiladi.

12. Yakuniy natijalarga ko'ra, g'olib o'rinlar uchun bir nechta ishtirokchilarning ballari teng bo'lgan taqdirda, test topshiriqlaridagi murakkab topshiriqlar bo'yicha ko'p ball to'plagan o'quvchi ustunlikka ega bo'ladi.

13. Barcha holat bo'yicha ham ballar teng bo'lgan taqdirda o'quvchilarga hakamlar hay'ati tomonidan qo'shimcha 3 ta ochiq test (javobi yoziladigan) beriladi va g'olib aniqlanadi.

HAKAMLAR HAY'ATI VA APELLATSIYA

14. Olimpiadada tashkiliy qo'mita tomonidan 3 kishidan 7 kishigacha tarkibda hakamlar hay'ati tuziladi.

15. Ishtirokchilarga topshiriqlarni bajarish uchun berilgan vaqt yakunlangandan so'ng, auditoriya rahbari tomonidan o'quvchilarning ishlari yig'ib olinadi va shifrlangan holda hakamlar hay'atiga topshiriladi.

16. Ishtirokchilarning test topshiriqlariga bergan javoblar varag'ida bitta savolga ikki va undan ortiq javoblar to'g'ri deb belgilangan bo'lsa, ularning birontasi ham inobatga olinmaydi va ushbu savolning javobi uchun 0 ball qo'yiladi.

17. Hakamlar hay'ati tomonidan o'quvchilarning bajargan ishlari tekshirilayotgan paytda, tashkiliy qo'mita tomonidan topshiriqlarning to'g'ri javoblari va yechimlari e'lon qilinadi.

18. Test topshiriqlari orasida xato tuzilgan yoki to'g'ri javobi mavjud bo'lmagan savollar aniqlansa, barcha ishtirokchilarga mazkur savol uchun belgilangan ball beriladi.

19. Hakamlar hay'ati barcha o'quvchilarning ishlarini tekshirib bo'lgandan so'ng, ballarni **Excel dasturiga** kiritadi hamda auditoriyaga yig'ilgan ishtirokchilarga o'z ishlari baholangan holatda tanishishlari uchun taqdim etiladi. Ishtirokchilarning auditoriyadagi xatti-harakatlari (o'z ishlarini o'zgartirib qo'yishi,

javoblar varag'ini qaytarib topshirmasligi oldi olinishi kerak) qat'iy nazoratga olinadi.

20. Ishtirokchilar o'z ishlarini hakamlar hay'ati tomonidan to'g'ri va adolatli tekshirilganligiga ishonch hosil qilsalar, uni qaytarib hakamlar hay'atiga topshiradi.

21. Barcha ishtirokchilarning ishlari qayta yig'ib olingandan so'ng, ballar o'zgargan holatlar mavjud bo'lsa, shu asosida yakuniy qaror shakllantiriladi hamda yakuniy qaror va g'olib bo'lgan 3 nafar ishtirokchining javoblar varag'idan nusxa olinib, barchaga e'lon qilinadi.

22. Agar ishtirokchilarda hakamlar hay'ati tomonidan qo'yilgan ballarga yoki topshiriq bo'yicha e'tirozlar bo'lsa, u holda mazkur ishtirokchilarining arizalari olimpiada natijalari e'lon qilingan kunning o'zida qabul qilinadi. Qabul qilingan e'tirozlar hakamlar hay'ati tomonidan qayta ko'rib chiqaladi. Mazkur jarayonda ishtirokchi va uning fan o'qituvchisi ishtirok etishi mumkin.

23. Qayta ko'rib chiqish jarayonidan so'ng barcha ishtirokchilarga yakuniy natijalar bo'yicha izoh beriladi, bu jarayonda natijalar o'zgarishi mumkin va bunda hakamlar hay'atining qarori qayta tasdiqlanadi.

IV bob. OLIMPIADANING VILOYAT BOSQICHINI TASHKIL ETISH VA O'TKAZISH

24. Qoraqalpog'iston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vazirligi, Toshkent shahar va viloyatlar maktabgacha va maktab ta'limi boshqarmalarida olimpiadani tashkil etish bo'yicha tashkiliy qo'mita tuziladi.

25. Olimpiadaning viloyat bosqichi uchun nazorat materiallari Maktabgacha va maktab ta'limi vazirligi tomonidan tuziladi hamda maxfiyligi ta'minlangan holda hududlarga yetkaziladi.

26. Olimpiadaning viloyat bosqichi 7- va 8-sinf o'quvchilari o'rtasida har bir hududda **2024-yil 27-28-fevral** kunlari o'tkaziladi.

Quyidagilar olimpiadaning viloyat bosqichi ishtirokchilari hisoblanadi:

2023-2024-o'quv yilida o'tkazilgan olimpiadaning tuman/shahar bosqichida tegishli fan yo'nalishlari bo'yicha sinflar kesimida 1-, 2-, 3-o'rinlarni egallagan o'quvchilar;

ixtisoslashtirilgan ta'lim muassasalari agentligi tizimidagi Prezident maktablari hamda tayanch ixtisoslashtirilgan maktablar tomonidan tavsiya etilgan har bir sinf va fan yo'nalishi bo'yicha 3 nafargacha o'quvchilar;

Hududdagi barcha ixtisoslashtirilgan maktablarning saralangan har bir sinf va fan yo'nalishi bo'yicha 3 nafargacha o'quvchilari.

27. Olimpiadaning viloyat bosqichi aniq va tabiiy fanlar yo'nalishi **bitta turda** tashkil qilinadi. Bunda:

aniq fanlar yo'nalishida ishtirokchilarga matematika fanidan turli qiyinlik darajasidagi **45 ta test savollari** taqdim qilinib, ularni bajarish uchun **180 daqiqa** vaqt beriladi. Test topshiriqlarining dastlabki **15 tasi sodda darajadagi yopiq test** (A, B, C, D javob variantlaridan tanlanadi) bo'lib, har bir to'g'ri javob **0,9 ball** bilan baholanadi;

keyingi **15 tasi o'rta qiyinlik darajadagi yopiq test** (A, B, C, D javob variantlaridan tanlanadi) bo'lib, har bir to'g'ri javob **1,5 ball** bilan baholanadi;

qolgan **15 tasi qiyin darajadagi ochiq test** (javobi yoziladigan) bo'lib, har bir to'g'ri javob **2,6 ball** bilan baholanadi, **jami 75 ball** ($15 \cdot 0,9 + 15 \cdot 1,5 + 15 \cdot 2,6 = 75$).

tabiiy fanlar (science) yo'nalishida ishtirokchilarga kompleks tarzda kimyo, biologiya, fizika fanlarining har biridan turli qiyinlik darajasidagi **15 tadan, jami 45 ta test savollari** taqdim qilinib, ularni bajarish uchun **180 daqiqa** vaqt beriladi. Har bir fanidagi test topshiriqlarining dastlabki **5 tasi (jami 15 ta) sodda darajadagi yopiq test** (A, B, C, D javob variantlaridan tanlanadi) bo'lib, har bir to'g'ri javob **0,9 ball** bilan baholanadi;

keyingi **5 tasi (jami 15 ta) o'rta qiyinlik darajadagi yopiq test** (A, B, C, D javob variantlaridan tanlanadi) bo'lib, har bir to'g'ri javob **1,5 ball** bilan baholanadi;

qolgan **5 tasi (jami 15 ta) qiyin darajadagi ochiq test** (javobi yoziladigan) bo'lib, har bir to'g'ri javob **2,6 ball** bilan baholanadi, **jami 75 ball** ($15 \cdot 0,9 + 15 \cdot 1,5 + 15 \cdot 2,6 = 75$).

28. Umumiy natijalariga ko'ra, har bir sinf va yo'nalish (aniq va tabiiy fanlar) kesimida ishtirokchilar orasidan ballar ketma-ketligida 3 nafar g'olib (1-, 2-, 3-o'rinlar) aniqlanadi va hakamlar hay'ati qarori asosida tashkiliy qo'mita tomonidan keyingi bosqichda ishtirok etish uchun tavsiya etiladi.

29. Yakuniy natijalarga ko'ra, g'olib o'rinlar uchun bir nechta ishtirokchilarning ballari teng bo'lgan taqdirda, test topshiriqlaridagi murakkab topshiriqlar bo'yicha ko'p ball to'plagan o'quvchi ustunlikka ega bo'ladi.

30. Barcha holat bo'yicha ham ballar teng bo'lgan taqdirda o'quvchilarga hakamlar hay'ati tomonidan qo'shimcha 3 ta ochiq test (javobi yoziladigan) beriladi va g'olib aniqlanadi.

V bob. OLIMPIADANING RESPUBLIKA BOSQICHINI TASHKIL ETISH VA O'TKAZISH

31. Olimpiadaning Respublika bosqichi 7- va 8-sinf o'quvchilari o'rtasida o'quv yili yakuniga qadar o'tkaziladi.

32. Aniq fanlar yo'nalishida Respublika bosqichiga yo'llanma olgan o'quvchilar **xalqaro Al-Xorazmiy nomidagi yosh matematiklar olimpiadasida** ishtirok etadi hamda mazkur olimpiadaga xorijiy davlatlardan o'quvchilar taklif qilinadi. Mazkur olimpiada xalqaro olimpiadalar talablari asosida tashkil qilinadi.

33. Tabiiy fanlar (science) yo'nalishida olimpiadaning viloyat bosqichida sinflar kesimida 1-, 2-, 3-o'rinlarni egallagan o'quvchilar olimpiadaning Respublika bosqichida ishtirok etadi hamda Respublika bosqichi **ikki turda** tashkil qilinadi. Bunda, ishtirokchilarga turli qiyinlik darajasidagi **yozma ish** topshiriqlari hamda **test savollari** taqdim qilingan holda, g'oliblar aniqlanadi.